TEISINGUMO TEISMO (antroji kolegija) SPRENDIMAS

2008 m. gruodžio 4 d.*

Byloje C-151/07

dėl *Symvoulio tis Epikrateias* (Graikija) 2007 m. kovo 13 d. Sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2007 m. kovo 19 d., pagal EB 234 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Theologos-Grigorios Chatzithanasis

prieš

Ypourgos Ygeias kai Koinonikis Allilengyis,

Organismos Epangelmatikis Ekpaidefsis kai Katartisis (OEEK),

TEISINGUMO TEISMAS (antroji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas C. W. A. Timmermans, teisėjai J.-C. Bonichot, K. Schiemann (pranešėjas), J. Makarczyk ir P. Kūris,

* Proceso kalba: graikų.

generalinis advokatas Y. Bot,
posėdžio sekretorė L. Hewlett, vyriausioji administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2008 m. sausio 10 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— Graikijos vyriausybės, atstovaujamos E. Skandalou,

— Austrijos vyriausybės, atstovaujamos C. Pesendorfer,

— Slovakijos vyriausybės, atstovaujamos J. Čorba,

— Europos Bendrijų Komisijos, atstovaujamos G. Zavvos ir H. Støvlbæk,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 1992 m. birželio 18 d. Tarybos direktyvos 92/51/EEB dėl antrosios bendros profesinio mokymo ir lavinimo pripažinimo sistemos, papildančios Direktyvą 89/48/EEB (OL L 209, p. 25), iš dalies pakeistos 2001 m. gegužės 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2001/19/EB (OL L 206, p. 1, toliau – Direktyva 92/51), 1 straipsnio a punkto, 3 ir 4 straipsnių išaiškinimo. Jis susijęs su klausimu, ar šiomis nuostatomis gali būti remiamasi siekiant priversti valstybę narę pripažinti kitos valstybės narės institucijų po jos teritorijoje baigtų studijų išduotus diplomus.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant ginčą tarp T.-G. Chatzithanasis ir *Ypourgos Ygeias kai Koinonikis Allilengyis* (sveikatos ir socialinio solidarumo ministras, kuris anksčiau vadinosi sveikatos ir socialinio aprūpinimo ministru) bei *Organismos Epangelmatikis Ekpaidefsis kai Katartisis* (Švietimo ir profesinio mokymo institutas, toliau – OEEK) dėl *Symvoulio Epangelmatikis Anagnorisis Titlon Ekpaidefsis kai Katartisis* (Išsilavinimo ir mokslo dokumentų lygiavertiškumo pripažinimo taryba, toliau – *Seatek*) atsisakymo patenkinti T.-G. Chatzithanasis prašymą leisti jam Graikijoje dirbti optiku.

3 T.-G. Chatzithanasis pateikė šį prašymą remdamasis Vinči regioniniame optikos ir optometrijos studijų institute (Italija), įstaigoje, kuri taip pat buvo aptariama byloje, kurioje šiandien priimtas sprendimas *Komisija prieš Graikiją* (C-84/07), įgytu optiko diplomu. Pagrindinis šioje byloje pateiktas teisės klausimas yra, be kita ko, analogiškas, kiek jis susijęs su 1988 m. gruodžio 21 d. Tarybos direktyva 89/48/EBB dėl bendrosios aukštojo mokslo diplomų, išduotų po bent trejų metų profesinio mokymo ir lavinimo,

pripažinimo sistemos (OL L 19, 1989, p. 16), iš dalies pakeista Direktyva 2001/19 (toliau – Direktyva 89/48), pateiktam byloje, kurioje 2008 m. spalio 23 d. priimtas sprendimas *Komisija prieš Graikiją* (C-274/05, Rink. p. I-7969).

Teisinis pagrindas

Bendrijos teisės aktai

4 Direktyva 92/51 nustato papildomą bendrąją profesinio mokymo ir lavinimo pripažinimo sistemą, apimančią mokymo ir lavinimo lygius, kurių neapėmė pirma bendroji sistema, nustatyta Direktyva 89/48, kuri buvo taikoma tik aukštajam mokslui. Iš esmės Direktyva 92/51 apima po nuo vienerių iki trejų metų trunkančio mokymo ir lavinimo įgytas kvalifikacijas, o Direktyva 89/48 susijusi su kvalifikacijomis, kurioms įgyti būtinos bent trejus metus trunkančios studijos.

5 Pagal Direktyvos 92/51 penktą konstatuojamąją dalį papildoma bendroji sistema turi remtis tais pačiais principais ir *mutatis mutandis* tomis pačiomis taisyklėmis kaip ir pirma bendroji sistema.

6 Direktyvos 92/51 1 straipsnio a punkte numatyta:

„Šioje direktyvoje taikomi šie sąvokų apibrėžimai:

a) diplomas – tai bet kuris mokymo ir lavinimo dokumentas arba bet kuris tokių dokumentų rinkinys:

— kurį išdavė valstybės narės kompetentinga institucija, paskirta pagal tos valstybės įstatymus ir kitus teisės aktus,

— patvirtinantis, kad jo turėtojas sėkmingai baigė:

i) ne trumpesnius kaip vienerių metų ar lygiavertės trukmės vakarinius ar neakivaizdinius kursus po vidurinės mokyklos, išskyrus tuos, kurie nurodyti Direktyvos 89/48/EEB 1 straipsnio a punkto antroje įtraukoje, į kuriuos stojant, be kitų sąlygų, paprastai yra reikalaujama būti sėkmingai baigus vidurinio mokslo kursą, kurį baigti reikalaujama stojant į universitetą ar aukštojo mokslo įstaigą, taip pat turėti profesinį išsilavinimą, kurio gali būti pareikalauta kartu su tokiais kursais baigus vidurinę mokyklą;

ii) arba vieną iš C priede nurodytų mokymo ir lavinimo kursų,

bei

— jeigu didesnė mokymo ir lavinimo, patvirtinamo tokiu dokumentu, dalis buvo įgyta Bendrijoje arba ne Bendrijoje esančiose mokslo įstaigose, kuriose mokymas ir lavinimas vyksta pagal valstybės narės įstatymus ir kitus teisės aktus, arba jo turėtojas turi trejų metų profesinę patirtį, patvirtintą valstybės narės, kuri pripažino trečiosios šalies dokumentą, įrodantį mokymą ir lavinimą.

Toliau išvardyti dokumentai yra laikomi tokiais pačiais dokumentais kaip ir diplomai tokia prasme, kaip vartojama pirmojoje pastraipoje: bet kuris valstybėje narėje kompetentingos institucijos išduotas mokymo ir lavinimo dokumentas ar bet kuris tokių įrodančių dokumentų rinkinys, jei jis išduotas sėkmingai baigus Bendrijoje įgytą ir tos valstybės narės kompetentingos institucijos lygiaverčiu pripažintą mokymą ir lavinimą ir jei suteikia tokias pačias teises pradėti dirbti ir toliau dirbti toje valstybėje narėje pagal reglamentuojamą profesiją.“

7 Direktyvos 92/51 C priedo 1 punkte „Paramedicinos ir vaikų priežiūros mokymo kursai“ nurodyta, kad šios direktyvos 1 straipsnio a punkto pirmosios pastraipos antros įtraukos II papunktyje minimame tam tikros struktūros kursų sąraše Italijos Respublikai skirto skyriaus antroje įtraukoje nurodytas mokymas, po kurio įgyjama optiko (*ottico*) profesija.

8 Direktyvos 92/51 2 straipsnio pirmojoje pastraipoje numatyta:

„Ši direktyva yra taikoma bet kuriam valstybės narės piliečiui, kuris nori kaip savarankiškai dirbantis asmuo arba pagal darbo sutartį dirbantis asmuo priimančiojoje valstybėje narėje dirbti pagal reglamentuojamą profesiją.“

9 Direktyvos 89/48 3 straipsnyje numatoma bendra pareiga pripažinti kitose valstybėse narėse kompetentingų valdžios institucijų išduotus diplomus. Jame numatyta, kad priimanti valstybė narė, kai norint joje pradėti dirbti pagal reglamentuojamą profesiją reikia turėti diplomą, negali, remdamasi tuo, kad kvalifikacija nėra pakankama, atsisakyti leisti valstybės narės piliečiui pradėti dirbti pagal tą profesiją, jeigu pareiškėjas įrodo turįs diplomą, reikalaujamą kitoje valstybėje narėje norint pradėti dirbti pagal tą profesiją jos teritorijoje.

10 Direktyvos 92/51 4 straipsnyje atsižvelgiama į didelius skirtumus, kurie gali egzistuoti tarp profesinio mokymo ir lavinimo, kurio reikalaujama skirtingose valstybėse narėse norint pradėti dirbti pagal tą pačią reglamentuojamą profesiją. Šia nuostata priimančiai valstybei narei leidžiama iš pareiškėjo reikalauti, kad jis pateiktų tam tikros trukmės profesinę patirtį įrodantį dokumentą arba kad jam būtų taikomos „kompensacinės priemonės“, t. y. adaptacijos laikotarpis arba kvalifikacinis egzaminas ar testas, jeigu paaiškėja, kad pareiškėjo įgyto išsilavinimo trukmė ir turinys skiriasi nuo priimančioje valstybėje narėje reikalaujamo mokymo ir išsilavinimo.

Nacionalinės teisės aktai

11 Pagal Graikijos konstitucijos 16 straipsnį Graikijos Respublika galimybę užtikrinti universitetinį ir aukštąjį mokslą palieka tik viešosioms įstaigoms.

12 *Symvoulio tis Epikrateias* (Valstybės Taryba) nuomone, ši nuostata nereiškia, kad mokymas turi būti išimtinai užtikrinamas valstybės. Nors Konstitucija nenumato privatiems asmenims individualios teisės steigti profesinio mokymo įstaigų, ji nedraudžia steigti įstaigų, teikiančių tokio tipo profesinį mokymą ir lavinimą. Todėl Konstitucija užduotį sureguliuoti privačių asmenų šios kategorijos įstaigų steigimo klausimą patikėjo įstatymų leidėjui, palikdama jam galimybę leisti arba uždrausti tokių įstaigų steigimą.

13 Taip pat egzistuoja privatūs „laisvųjų studijų centrai“ (*Ergastiria Eleftheron Spoudon*), kurių steigimas ir veikla reglamentuojami 1935 m. spalio 9 d. Dekretu įstatymu Nr. 9/1935, iš dalies keičiančiu ir papildančiu su profesiniu mokymu ir lavinimu susijusias nuostatas (FEK A’ 451), ir Įstatymu 1966/1991, nustatančiu nuostatas, susijusias su aukštojo mokslo įstaigų (AEI) studentų ir technologinio švietimo mokyklų (TEI) moksleivių perkėlimu (FEK A’ 147/26.9.1991). Pagal Graikijos teisės aktus šios institucijos nėra švietimo įstaigos ir neteikia jokio pripažinto profesinio mokymo. Jais tik leidžiama jas lankantiems studentams baigti mokslus, kurių baigimas patvirtinamas oficialiai nepripažįstamu atestatu.

14 Graikijoje optiko profesija yra reglamentuojama profesija. Pagal Prezidento dekreto 83/1989, susijusio su šių pogrupių <…>: e) technologinių švietimo institutų (TEI) sveikatos ir socialinio aprūpinimo profesinių mokyklų išduotų optiko <…> diplomus turinčių asmenų profesinėmis teisėmis (FEK A’ 37/7.2.1989) ir Įstatymo Nr. 971/1979, susijusio su optiko profesine veikla ir prekybos optikos prekėmis (FEK A’ 223/22.9.1979), nuostatas dirbti pagal šią profesiją leidžiama tik turint technologinių švietimo institutų „optikos“ pogrupio diplomą, t. y. tokį diplomą, koks apibrėžtas Direktyvoje 89/48.

15 Prezidento dekretas Nr. 231/1998 dėl antrosios bendrosios profesinio mokymo ir lavinimo pripažinimo sistemos (FEK A’ 178/29.7.1998) yra skirtas perkelti Direktyvą 92/51 į Graikijos teisės sistemą.

16 Pagal šio prezidento dekreto 13 straipsnį institucija, kompetentinga priimti suinteresuotųjų asmenų paraiškas ir spręsti dėl profesinio mokymo ir lavinimo pripažinimo, yra ministerija, kuri pagal *ratione materiae* kompetentinga leisti užsiimti reglamentuojama profesija.

17 Minėto prezidento dekreto 14 straipsnio 1 dalyje numatyta prie OEEK įsteigti *Seatek*. Ši institucija įgaliota nagrinėti kiekvieno pareiškėjo dokumentų rinkinius pagal *ratione materiae* kompetentingos ministerijos ataskaitas ir priimti šiai ministerijai skirtą sprendimą dėl to, ar tenkinamos profesinio mokymo ir lavinimo lygiavertiškumo sąlygos. Šis sprendimas kompetentingai ministerijai, atsakingai už leidimo užsiimti reglamentuojama profesine veikla išdavimą, yra privalomas.

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

18 T.-G. Chatzithanasis 1997–1998 ir 1998–1999 mokslo metais baigė dvejų metų trukmės optikos studijas, už kurias gavo Vinči regioninio optikos ir optometrijos studijų instituto diplomą. Šis diplomas suteikia teisę verstis optiko profesija Italijoje.

19 Be to, 1999–2000 mokslo metais jis baigė vienerių metų trukmės optometrijos studijas ir gavo tos pačios švietimo įstaigos išduotą atitinkamą diplomą.

20 Šias studijas T.-G. Chatzithanasis baigė ne Vinčio *Institut régional d'études d'optique et d'optométrie* Italijoje, o Metamorfozyje įsteigtame laisvųjų studijų centre *Optometriki AE* Graikijoje.

21 Suinteresuotasis asmuo vis dėlto atvyko į Italijos švietimo įstaigos būstinę baigti išsamesnes 300 valandų trukmės studijas ir laikyti egzaminus, kad jam būtų suteiktas leidimas dirbti pagal minėtą optiko profesiją.

22 T.-G. Chatzithanasis nedirbo pagal optiko profesiją Italijoje. 2002 m. vasario 22 d., norėdamas pagal šią profesiją dirbti Graikijoje, jis pateikė sveikatos ir socialinio aprūpinimo ministrui prašymą pripažinti jo Italijoje gauto optiko diplomo lygiavertiškumą.

23 Ši ministerija parengė ataskaitą, pagal kurią T.-G. Chatzithanasis prašymas pripažįstamas tenkintinu su sąlyga, kad bus taikomos kompensacinės priemonės, nes buvo esminių optiko profesinio mokymo ir lavinimo skirtumų Graikijoje ir Italijoje. Minėta ministerija šią ataskaitą su T.-G. Chatzithanasis pateiktu su prašymu susijusiu dokumentų rinkiniu perdavė OEEK.

24 2003 m. balandžio 23 d. *Seatek* prie OEEK priėmė sprendimą Nr. 16 atmesti T.-G. Chatzithanasis prašymą, motyvuodama tuo, kad iš esmės suinteresuotojo asmens diplomas buvo išduotas po studijų, kurių didžioji dalis baigta laisvųjų studijų centre Graikijoje, kuris pagal šios valstybės narės įstatymus nėra pripažįstamas švietimo įstaiga.

25 2004 m. vasario 5 d. *Symvoulio tis Epikrateias* pareikštu ieškiniu T.-G. Chatzithanasis prašė panaikinti šį *Seatek* sprendimą.

26 *Symvoulio tis Epikrateias* daugumos nuomone, nagrinėjamu atveju Direktyvoje 92/51 numatytos diplomų pripažinimo sąlygos, jei bus taikomos kompensacinės priemonės, tenkinamos, todėl *Seatek* nepagrįstai atmetė T.-G. Chatzithanasis prašymą.

27 Tačiau, mažumos nuomone, viena vertus, kyla abejonės, ar T.-G. Chatzithanasis diplomas gali būti laikomas „diplomu“ Direktyvos 92/51 1 straipsnio a punkto prasme, ir, kita vertus, kadangi pagal EB 149 ir 150 straipsnius mokymo turinys ir švietimo bei profesinio mokymo sistemų organizavimas yra išimtinė valstybių narių kompetencija, Graikijos Respublika neprivalo pripažinti baigus studijas oficialiai švietimo įstaigomis nepripažįstamuose laisvųjų studijų centruose išduoto studijų atestato.

28 Šiomis aplinkybėmis *Symvoulio tis Epikrateias* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir Teisingumo Teismui pateikti šį prejudicinį klausimą:

„Kai valstybės narės pilietis, pateikdamas dokumentą, patenkantį į <…> Direktyvos 92/51 <…> taikymo sritį, priimančiosios valstybės narės kompetentingų institucijų prašo leisti pradėti dirbti pagal reglamentuojamą profesiją ar dirbti pagal ją toje valstybėje narėje, ar šios institucijos turi teisę, remdamosi minėtos direktyvos 1, 2, 3 ir 4 straipsniais, aiškinamais pagal EB 149 ir 150 straipsnius, atmesti suinteresuotojo asmens prašymą (taip visiškai panaikindamos galimybę jam pradėti dirbti pagal šią profesiją ar dirbti pagal ją priimančiojoje valstybėje narėje), remdamosi vien tuo, kad šį dokumentą išdavė kilmės valstybės narės institucija, nors didžioji dalis studijų išklausyta priimančiojoje valstybėje narėje ir įstaigoje, kuri, nors laisvai veikia priimančiojoje valstybėje narėje, pagal bendrą jos teisės normą nėra joje pripažįstama švietimo įstaiga?“

Dėl prejudicinio klausimo

29 Savo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar pagal Direktyvos 92/51 3 straipsnį priimančios valstybės narės kompetentingos institucijos privalo, atsižvelgdamos į šios direktyvos 4 straipsnyje numatytas sąlygas, pripažinti kitos kompetentingos institucijos kitoje valstybėje narėje išduotą diplomą, nors šis diplomas išduotas po profesinio mokymo ir lavinimo, kuris visas ar didžiąja dalimi buvo įgytas priimančioje valstybėje narėje esančioje įstaigoje, kuri pagal pastarosios valstybės įstatymus nėra pripažįstama švietimo įstaiga.

30 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad, kaip buvo nuspręsta dėl Direktyvos 89/48, viena vertus, šioje direktyvoje nėra apribojimo, susijusio su valstybe nare, kur pareiškėjas turi būti įgijęs savo profesinę kvalifikaciją, ir, kita vertus, tik diplomą, suteikiantį galimybę pradėti dirbti pagal reglamentuojamą profesiją, išduodančios kompetentingos institucijos, atsižvelgdamos į savo profesinio mokymo ir lavinimo sistemoje taikytinas normas, turi vertinti, ar yra įvykdytos šių diplomų išdavimo sąlygos, ir, konkrečiai kalbant, sąlygos, susijusios su švietimo įstaiga, kurioje mokėsi diplomą turintis asmuo (šiuo klausimu žr. minėto 2008 m. spalio 23 d. Sprendimo *Komisija prieš Graikiją* 28, 31 ir 32 punktus).

31 Taip pat iš teismo praktikos matyti, kad toks Direktyvos 89/48 aiškinimas nepaneigia Graikijos Respublikos kompetencijos numatyti mokymo turinį ir švietimo sistemos organizavimą, nes pagal Direktyvą 89/48 nagrinėjamas diplomas yra susijęs ne su Graikijos, o su valstybės narės, kuriai priklauso šį diplomą išdavusi kompetentinga institucija, švietimo sistema. Todėl ši institucija ir turi užtikrinti mokymo ir švietimo kokybę (šiuo klausimu žr. minėto 2008 m. spalio 23 d. Sprendimo *Komisija prieš Graikiją* 36 ir 40 punktus).

32 Be kita ko, buvo nuspręsta, kad tai, jog valstybės narės pilietis, norintis dirbti pagal reglamentuojamą profesiją, nusprendžia pradėti dirbti pagal šią profesiją savo pasirinktoje valstybėje narėje, savaime negali būti piktnaudžiavimas Direktyva 89/48 nustatyta bendrąja pripažinimo sistema, o valstybių narių piliečių teisė pasirinkti valstybę narę, kurioje jie nori įgyti profesinę kvalifikaciją, vieningoje rinkoje yra neatskiriama naudojimosi EB sutarties garantuojamomis pagrindinėmis laisvėmis dalis (žr. 2008 m. spalio 23 d. Sprendimo *Komisija prieš Ispaniją*, C-286/06, Rink. p. I-8025, 72 punktą).

33 Kadangi nagrinėjamu atveju reikšmingos Direktyvos 92/51 nuostatos yra identiškos Direktyvos 89/48 nuostatoms, o pagal Direktyvos 92/51 penktą konstatuojamąją dalį ja nustatyta papildoma bendroji sistema turi remtis tais pačiais principais ir *mutatis mutandis* tomis pačiomis taisyklėmis kaip ir Direktyva 89/48 nustatyta pirma bendroji sistema, tie patys argumentai galioja ir Direktyvai 92/51.

34 Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus, į pateiktą klausimą reikia atsakyti, kad Direktyvos 92/51 1 straipsnio a punktas bei 3 ir 4 straipsniai turi būti aiškinami taip, jog pagal Direktyvos 92/51 3 straipsnį priimančios valstybės narės kompetentingos institucijos privalo, atsižvelgdamos į minėtos direktyvos 4 straipsnyje numatytas sąlygas, pripažinti kitos kompetentingos institucijos kitoje valstybėje narėje išduotą diplomą, nors šis diplomas išduotas po profesinio mokymo ir lavinimo, kuris visas ar didžiąja dalimi buvo įgytas priimančioje valstybėje narėje esančioje įstaigoje, kuri pagal pastarosios valstybės įstatymus nėra pripažįstama švietimo įstaiga.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

35 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (antroji kolegija) nusprendžia:

1992 m. birželio 18 d. Tarybos direktyvos 92/51/EEB dėl antrosios bendros profesinio mokymo ir lavinimo pripažinimo sistemos, papildančios Direktyvą 89/48/EEB, iš dalies pakeistos 2001 m. gegužės 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2001/19/EB, 1 straipsnio a punktas bei 3 ir 4 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad pagal šios direktyvos 3 straipsnį priimančios valstybės narės kompetentingos institucijos privalo, atsižvelgdamos į tos pačios direktyvos 4 straipsnyje numatytas sąlygas, pripažinti kitos kompetentingos institucijos kitoje valstybėje narėje išduotą diplomą, nors šis diplomas išduotas po profesinio mokymo ir lavinimo, kuris visas ar didžiąja dalimi buvo įgytas priimančioje valstybėje narėje esančioje įstaigoje, kuri pagal pastarosios valstybės įstatymus nėra pripažįstama švietimo įstaiga.

Parašai.